

KLAUDINGA POLITIKA

SAMBŪVIS AR IŠLAISVINIMAS ?

J. Vidzgiris (ELI)

Branduolinio karo alternatyvos

Ne vienam, kas bent kiek pastoviau seka nūdienę pasaulinių įvykių eigą, antraštelėje keliamas klausimas gali pasirodyti savotišku atsilikimu, jeigu ne tiesiog nesuprati. Kas gi dar iš „didžiųjų“ kalba apie išlaisvinimą? Tas žodis nepopuliarus net tarp tų, kurie juo savo metu smarkiai garsinosi, viliodami rinkėjų balsus. O iš kitos pusės, argi nepakankamai jau eilė metų įrodinama: didžiausioji mūsų laikų dilema — branduolinis karas ar sambūvis; tik beprotis gali griebtis branduolinio karo; ergo... vienintelė išeitis — sambūvis. Argumentas toks aiškus, kad dėl jo nekiltų dviejų nuomonių, jeigu ne tie emigrantai!

Ta saujelė žmonių, neturinčių jokio svorio „realioje“ politikoje, ir toliau atkakliai neigia išgarsintojo pasirinkimo būtinybę, o pačią dilemą laiko iš esmės klaidinga. Jie griežtai atmeta tiek branduolinį karą, tiek sambūvį. Pagal juos, tikrasis raktas į pasaulio klausimų išspėdimą — tai pavergtosios tautos, kurios galėtų būti galinčios laisvojo pasaulio partneris, siekiant sunaikinti rusų komunistų imperializmą be atominio karo.

Tokia pažiūra ryškiai išdėstyta pernai Niujorke išleistoje žinomo ukrainiečių veikėjo Jaroslavo Stecko brošiūroje „Kremlius ant ugnikalnio“ (The Kremlin on a Volcano. Coexistence or Liberation Policy?). Autorius yra buvęs Ukrainos ministras pirmininkas, ilgametis vad. Antibolševikinių tautų bloko (ABN) vadovas. Su kai kuriomis jo mintimis ir norime čia susipažinti.

Per išlaisvinimą į nusiginklavimą

Autorius reiškia nuomonę, kad viršūnių derybomis sovietai siekia sukompromituoti Ameriką pavergtųjų akyse — ją padaryti dabartinės rusų komunistinės imperijos rėmėją, o naujo sukilimo atveju apsidrausti nuo galimo „išsikūlimo į vidaus reikalus“. Derybomis įsijungdamas į rusų žaidimą, laisvasis pasaulis ignoruoja pavergtąsias tautas, paneigia jų galybę ir tuo pačiu renka sau nelaimę.

Atsisakius trečios galimybės — pavergtųjų išlaisvinimo sukilimu sovietinės imperijos viduje, Vakarams belieka branduolinio karo baimė, kuria naudojasi sovietai. Iš tos baimės Vakarai būtų linkę užmiršti pavergtuosius, jei tik rusų komunistų vado vai liautųsi žvarginę atominius kardais. Jau Ženevos konferencijoje Chruščiovas su Bulganinu buvo pasiekę diplomatines pergalės, įtikinę prez. Eisenhowerį išbraukti iš dienotvarkės vad. satelitinių kraštų klausimą.

Tikrovėje „taikus sambūvis“ su komunizmu neįmanomas. Negalima pasyviai laukti įvykių raidos ir galutinį sprendimą palikti ateinančiai kartai, kuri tikriausiai nebus geriau pasirėngusi susitvarkyti su Rusija, kaip ir dabartinė karta. Rusijos negalima sulaukyti pusiauakelėje: arba bus sunaikinta jos sovietinė imperija, arba ji užkariaus visą pasaulį. Pergalės prieš ją galima pasiekti tik Maskvos pavergtųjų tautų išlaisvinimu. Todėl autorius teigia, kad tautų išlaisvinimo sukilimai yra vienintelis pakaitalas atominiams karui, o laisvės ir tautinės nepriklausomybės idealai stipresni už atominę bombą. Verti dėmesio šie J. Stecko žodžiai: „Kėlis į nusiginklavimą veda ne per konferencijas, bet per išlaisvinimą. Nusiginklavimas niekad neatneš išlaisvinimo“.

Vakarai neturi strategijos

Esamąją padėtį autorius įdomiai pavaizduoja Albanijos pavyzdžiu. Italijoje ir kituose Europos kraštuose — rašo jis — gyvena tūkstančiai laisvę mylinčių albanų, kuriems užtektų tik mažo Vakarų padaršimo ir jie lengvai išlaisvintų kraštą iš vergijos. Tačiau Vakarai iš baimės sukelti „vi suotinį karą“ neremia tokio žygio, nors Albanija jau eilė metų yra izoliuota sovietų bazė prie Adrijos jūros pakrančių. Lengva įsivaizduoti, kaip pasiegtų panašioje padėtyje Rusija. Iš to matyti, jog Vakarai neturi veiksmingos politinės strategijos. Netenka rimtai kalbėti ne apie kokį nors „psichologinį karą“.

Autorius aštriai kritikuoja Ameriką už tai, kad ji nutyli anksčiau pavergtųjų tautų laisvės reikalus. Daug priekaištų daroma Amerikos informacijos tarnybai (USIA) už prispaudėjų rusų kalbos naudojimą pavergtiesiems skirtose propagandoje. Negi kas nors rimtai tiki, kad rusų tauta greičiau taps Amerikos draugu, negu pavergtosios Ukrainos, Turkestano, Gruzijos ar

Gudijos tautos? Tuo pat metu, kai Sovietijos viduje tariamai stiprinamos tautinės aspiracijos, Valstybės departamentas netik nepripažįsta atskirų tautų tapatybės, bet dargi atsisako prabilti į jas jų kalbomis, naudodamas jų nekenciamo prispaudėjo kalbą.

Toliau nurodoma, kad europiečiai buvo labai apstulbinti pranešimu, jog Amerikos Balsas planuoja panaikinti laidas nerusų kalbomis ir visą propagandą sovietų pavergtiesiems vesti rusiškai. Nors tos programos nerusų kalbomis labai silpnos ir neveiksmingos, tačiau ir tokios jos esančios Amerikos vyriausybės tylus jomis kalbančiųjų savitumo pripažinimas. Jei būtinais reikėtų siaurinti AB laidas, pirmiausia turėtų būti naikinamos rusiškos, nes nesąmonė manyti, jog rusai kada nors stotų Amerikos pusėn prieš nūdienę rusiškąją imperiją.

Istorija rodanti, jog rusai visada degę mesianizmu „padaryti kitas tautas laimingomis“. Praeityje jie „saugojo tikrąją tikybą“ ir galvojo „išlaisvinti savo brolius stačiatikius“. Vėliau jie užsimojo „globoti slavus“, pagaliau „išlaisvinti pasaulio proletariatą“.

„Tautinio komunizmo“ iliuzija

Vakarai ne tik neveda išlaisvinimo poli-

tikos, bet daro kitų klaidų. Antai, kai 1947 m. keli šimtai ukrainiečių laisvės kovotojų (UPA) su ginklais buvo prasimušę į Vakarų, nei AB nei BBC neleidė jiems kreiptis į savo tautą. Niekas nepaminėjo UPA vyr. vado gen. Taras Čupryna mirties (jis žuvo 1950 pavasarį kovose su MVD). Tuo tarpu pasaulio „garsenybe“ padarytas Milovan Džilas, anksčiau drauge su Titu likvidavęs gen. Michailovičių. Pavergtieji kovoja prieš visas komunizmo formas. Tuo tarpu jiems mėginama primesti „tautinio komunizmo“ kompromisinį sprendimą. Išvis „idealių“ ar „padorių“ komunistų už geležinės uždangos esą labai maža. Kad jie kada nors atsigręš prieš Maskvą, yra tiek pat tuščia laukti, kaip savo metu tikėtis, jog norvegų Kvis lingas ar belgų Degrelle imsis ginklo prieš Hitlerį.

Nūdien pogrindinės pasipriešinimo jėgos Sovietų Sąjungoje yra tikrovė. Autorius mini Vorkutos sukilimus ir vadovaujantį ukrainiečių bei pabaltiečių vaidmenį, plačiai aprašo ukrainiečių laisvės kovas. Esąs nepaneigiamas faktas, kad pavergtosios tautos ima daugiau pasitikėti savomis jėgomis, negu pagalba iš Vakarų. Ir vis dėlto Vakarai turėtų pripažinti visus antirusiško juo pasipriešinimo pogrindžio sąjūdžius ir juos taip remti, kaip Maskva visam pasauliui remia savo penktąją koloną. Tokia yra maždaug pagrindinė čia atpasakotosios brošiūros išvada.

NKVD TVARKO PRANCŪZIJOS TREMTINIUS

Ryšium su numatyta Chruščiovo kelione į Prancūziją buvo imtasi žiaurių priemonių sutvarkyti tame krašte gyvenantiems žydams ir tremtiniams.

Sovietinio saugumo valdininkai, ruošiantieji Chruščioviui saugų pasivažinėjimą po Prancūziją ir prancūzų komunistų partijai progą laisvai pasireikšti ir nuskinti kitų laisvę paremtą laimėjimą, pristatinėja prancūzų vyriausybei sąrašus tų tremtinių, kurie turi vizito metu būti ištremti. Prancūzijos vidaus reikalų ministerija klausniai vykdo tuos enkavedistų nurodymus ir masiškai tremia. Tai atliekama naktimis maždaug ir kitur pažįstamais metodais... Tremiama į Korsikos salą.

Tarp ištremtųjų yra įvairių tautybių tremtinių. Žinios jau pasiekė, kad tarp ištremtųjų yra ir buvęs Lietuvos įgaliotasis ministras Čekoslovakijai E. Turauskas. Nepaisoma net tai, kad kai kas tremiamųjų yra atžymėti pačios Prancūzijos. Štai toks Pavergtųjų Europos Tautų Paryžiaus biuro direktorius Rehak turi prancūzų garbės legiono ženymą, bet tai neapsaugojo jo

VILNIŠKĖ KOMPARTIJOS VIRŠŪNĖ LIKO TA PATI

Pasitvirtino spėjimai, kad Snieckui ši kartą negrėsė tokie pavojai, kurie lyg šluote iššlavė kompartijos vadovybę Rygoje peraitą rudenį ir šių metų pradžioje. Po partijos suvažiavimo kovo 1-3 d., ne tik pats Snieckus, bet ir visi keturi kiti sekretoriai (Šarkovas, Niunka, Manušis, Barauskas), pasilikę savo vietoje. Ir politbiuro taip pat labai mažai permainų. Šalia visų penkių sekretorių, biure pasilikę šie senieji nariai: F. Bieliauskas, J. Paleckis, M. Šumauskas, G. Zimanas. Nauji biuro nariai tik du: K. Kairys ir J. Novickas. Kairys užėmė Ozarskio vietą. (Prieš pusantrų metų Kairys užėmė ir Ozarskio turėtąją vadinaimosios liaudies ūkio tarybos pirmininko vietą). J. Novickas biure užėmė K. Liaudžio turėtąją vietą, to paties K. Liaudžio, kuris neseniai buvo nuimtas nuo saugumo komiteto pirmininko vietos. J. Novickas partijos aparate pirmą kartą iškylą į biuro nario lygį. Jo ligišolinės pareigos viešai ne būdavo minimos. Buvęs saugumo komiteto pirmininkas K. Liaudis dabar tapo partijos revizijos komisijos pirmininku vietoj J. Bartašiuo, anksčiau buvusio vidaus reikalų ir saugumo ministerio.

Iš kandidatų į politbiurą iškriti du: Laurinaitis ir Matulis. Jų vieta užėmė Diržinskaitė-Piliuškenienė, neseniai valdžioje užėmusi K. Preikš vietą. (Preikšas pasitraukė pensijon, Laurinaitis tebėra pavaduotojas prie šumausko, Matulis — prie Paleckio). Kiti du buvę kandidatai — rusiškojo partijos dienraščio redaktoriaus Meščeria-kovas ir komjaunimo vadas Petkevičius — pasilikę. (LNA)

nuo kelionės į Korsiką. Ukrainiečių laikraštis „Ukrainska Dumka“ rašo, kad dėl tu trėmimų Prancūzijoje išsinaš „Ukrainec“ turi sėdėti.

Prieš tas vyriausybės gėdingas priemones protestuojama iš visų laisvojo pasaulio centrų. Protestą pareiškė ir Pavergtųjų Seimas New Yorke, daugelis organizacijų. Net pačių prancūzų laikraštis „Figaro“ laiko tai gėdingu darbu ir lygina su ta padėtimi, kuri buvo tada, kai visais galimais keliais žmonės panikoje bėgo iš Vengrijos. Dabar pasireiškianti prancūzų policija.

To laikraščio korespondentas, rašo taip pat, kaip su suimtaisiais elgiama. Jie su-

REAGUOJA IR NERVINASI

ATSILIEPĖ Į VALST. SEKRETORIAUS HERTERIO PAREIŠKIMĄ DEL PABALTIJOS

Labai nervingai ir plačiai kompartijos centras iš Vilniaus per „Tiesą“ ir radiją reagavo į Amerikos Valst. Sekretoriaus Herterio pareiškimą Vasario 16 d. — Lietuvos Nepriklausomybės Dienos proga. Atsikirtimuose kompartija nepareiškė jokių naujų argumentų, bet nauja tame atsikirtime yra tas, kad tuo būdu Lietuvos gyventojas buvo paskelbtos pagrindinės Valst. Sekretoriaus pareiškimo mintys. Buvo paskelbta, kad „Šiomis dienomis valstybės departamentas paskelbė JAV valst. sekretoriaus Herterio pareiškimą, kuriame jis siejosi dėl Pabaltijo respublikų, jų tarpe Lietuvos, laisvės“. Toliau paskelbė, jog Herteris „sakosi norįs patikrinti Pabaltijo tautas, jog, girdi, mes neužmiršime jūsų“. Paskelbė, kad Herteris nepatenkintas, kodėl Lietuva yra sovietų sudėtyje, ir kad jis linki Pabaltijo tautoms turėti valdžią pagal savo pačių norą.

Kompartijos svarbiausias atsikirtimas į tą Herterio pareiškimą, kad, esą, Pabaltijo tautos jau turinčios valdžią tokią, kokios norinčios, ir jos tuo esančios labai laimingos. Tą žmonės iš kompartijos jau yra girdėję tūkstančius kartų, o Herterio pareiški-mų atpasakojimą iš šio šaltinio patyrė pirmą kartą. (LNA)

LIETUVOS ĮMONIŲ PRIKLAUSOMUMAS SOVIETINĖMS

(E) Visa eilė Lietuvoje bolševikmečių įsteigtų įmonių, tikrovėje yra padaliniai atitinkamų sovietinių įmonių. Štai, pavyzdžiui, Kaune veikianti „Elektros“ gamykla, gaminanti variklius, savo gamybą siunčia trim sovietinėm įmonėm (elektros krosnių gamyklai, ventiliatorių ir staklių). Kalbamų paskirčių sovietinės gamyklos, gavusios kauniškės „Elektros“ pagaminus motorus, juos įmontuoja į savus gaminius ir jie jau skirstomi arba vidaus rinkai, arba eksportuojami užsienin,

PIONIERIUS V KELIAUJA

Amerikiečių paleistasis dirbtinis palydovas Pionierius V keliauja į saulės orbitą po 8000 mylių per valandą greičiu. Su juo susisieklia britų Jodrell Bank radio teleskopas.

ATIDĖTA KELIONĖ Į PRANCŪZIJA

Chruščiovo kelionė į Prancūziją atidėta, nes susirgęs gripu (turėjo vykti kovo 15).

DR. ADENAUERIS KELIAUJA

V. Vokietijos kancleris Dr. Adenaueris išvyko 2 savaitę kelionėn į Ameriką ir Japoniją.

Amerikoje jam rūpi išsiaiškinti Vokietijos reikalus prieš viršūnių konferenciją.

PREZ. DE GAULLE KALBĖS BRITŲ PARLAMENTE

Balandžio 7 d. abejiems Britų parlamentu rūmams kalbės Prancūzijos prezidentas gen. de Gaulle, kuris tada lankysis D. Britanijoje.

MOKYS ATSPARUMO PRIES SMEGENŲ PLOVIMĄ

D. Britanijoje iškilo klausimas, ar nebūtų verta karius apmokyti atsilaikyti prieš „smegenų plovimą“ karo atveju, jei patektų į nelaisvę.

Pirmiausiai tas apmokymas palieštų parašutinkus, kuriems didžiausias pavojus būna atsidurti nelaisvėje.

VEDYBOS GEGUZĖS 6 D.

Princesės Margaretos ir Armstrong-Jones vedybos numatytos gegužės 6 d.

BALTOSIOS AFRIKOS ROPESCIAI

Pietų Afrikos min. pirm. Dr. Verwoerd pareiškė parlamente, kad iš kitų žemyno dalių tie baltieji, kurie privalo „užleisti vietą“, mieliau bus priimami jo kraštan. Jie būsią laikomi gerais imigrantais, nes gerai pažią baltųjų problemą Afrikoje.

Skatinti keltis jis neskaningas, nes geriausia likti vietoje ir kovoti.

RUSIJA PASIRUOŠUSI

San Francisko burmistrui Christopher, viešindiam Maskvoje, Chruščiovas pareiškė, kad Rusija yra pasirūšusi sunaikinti sa vo turimusius atominius ginklus, jei kiti kraštai taip pat sutiks padaryti tai su savaisiais.

NUSIGINKLAVIMO KLAUSIMAS

Amerikos, Britanijos, Kanados, Italijos ir Prancūzijos nusiginklavimo klausimų specialistai Paryžiuje sutarė pasiūlyti Sov. Sąjungai prisidėti prie trijų laipsnių nusiginklavimo plano.

DVI BŪSIMOSIOS RESPUBLIKOS

Pietų Afrika ir Ghana ruošiasi balsavimams, kurie nulems, ar tie kraštai liks Britų karalijoje, ar bus respublikos.

P. Afrikos min. pirm. Verwoerd yra pareiškęs, kad tuo klausimu jam rūpi tik baltųjų balsai.

NEPASITENKINIMAS CASTRO POLITIKA

Amerikoje vis didėja nepasitenkinimas Kubos diktatoriaus Dr. Castro politika. Jis varąs antiamerikinę propagandą, nors Ameriką palaiko Kubą ekonomiškai. Be to, geria ryšiai su komunistine Rusija ir viduje leidimas reikštis komunistams sudaro pavojų Kuboje gali būti įrengtas sovietinės raketų bazės.

Tie patys žurnalistai, kurie iškėlė buvusio Kubos diktatoriaus Batistos blogybes, tvirtina dabar, kad Castro režimas yra blo gesnis už Batistos.

NUTRAUKIAMSI DIPLOMATINIAI SANTYKIAI

V. Vokietijos vyriausybė davė užsienių reikalų ministeriui įgaliojimus per 3 dienas nutraukti diplomatinius santykius su Gvinėja, jeigu paaiškėtų, kad ši tikrai pripažino Rytų Vokietijos režimą.

O Gvinėja tikrai pripažino R. Vokietijos režimą, bet viešai nesiskelbia. Pripažinti privertė didelės paskolos, prekybinės sutartys ir iš viso didelė ekonominė parama iš sovietinio bloko.

SUSTABDĖ PARLAMENTO DARBĄ

Indonezijos prezidentas Sukarno sustabdė parlamento veikimą, nes parlamentas nepajėgęs bendradarbiauti su vyriausybe ir tuo statęs į pavojų krašto vienybę ir saugumą.

SOVIETINĖ RŪSŲ SPAUDA

„Pravda“ tiražas yra 6 milijonai, „Komsomolskaja pravda“ 3 mil., „Izvestija“ 1.550.000, „Trud“ 890.000, „Pionierskaja pravda“ 3 mil., „Ogonek“ 1.5 mil.

PIRMASIS NEGRAS KARDINOLAS

Popiežius paskyrė 7 naujus kardinolus. Dabar kardinolų yra jau 85, iš jų 33 italai. Tarp dabar paskirtųjų yra 47 m. amžiaus negras vyskupas Rugambwa iš Tanganikos.

Rusijoje 30 proc. numuštų kainos fo tuo aparatams, suvamosioms mašinoms ir kai kuriems maisto dalykams, o šiek tiek atpiginta radijo aparatai, medžiokliniai šautuvai, įtraukiamieji plunksnakočiai, skutimosi peiliukai, kava ir vaisių konservai.

„LITERATURNAJA GAZIETA“ SVEICUOJASI

Vilniuje ir Kaune lankėsi maskvinės „Literaturnaja Gazieta“ redaktoriai ir kuri kiti rusų rašytojai, kuriems buvo suorganizuoti „susitikimai su skaitytojais“. Redaktoriai mokė Lietuvos skaitytojus, kaip reikia jų laikraštį skaityti, kiti deklamavo savo eilėraščius, po to kai kurie soviet-lietuviškojo „Literatūros ir Meno“ bendradarbiai gavo progos ir iš savo pusės pasakytį „draugiškų pastabų“ didiesiems broliams iš Maskvos. (LNA)

REAL BRITAN
PANA
7 MCH 60
ORBIT BR

Dar vienas lietuvis kino ekrane

Sėdėdami kinoteatruose ir žiūrėdami filmų, vaidintojų sąrašuose dažnai užtikime pavardžių, kurios, atrodo, turėtų skirti būti lietuviškai (Malone, Sarall). Bet daugeliu atveju tai yra tik apgaulingi panašumai, nes tos pavardės tik rašomai, jog leidžia mums spėlioti, ar už jų nesislepia lietuviai.

Filmų imperijos su imperijos būdingu inoriu paprastai stengiasi suvirinti savo katile kiekvienos tautos žmogų, kad iš pavadėdės jo niekas nebeatpažintų. Tik prisiminkime lietuvių Skink'į, iš kurio išėjo Harwey.

Tas pastangas tuojau pakeisti pavardes gerai žinome, taigi juo toliau, juo mažiau besidomime filmų vaidintojų pavardžių lietuvišku rašymu, žinodami, kad tai tik šiaip atsitiktinumas. Nes besidomėdami nebeatkreipėme dėmesio ir į George Mikell, kuris yra jau vadinęs keliose filmose ir iš kurio šiaip aprūpintos pavardės dar nėra sunku atsekti, kad tai yra lietuvis Jurgis Mikelaitytis.

Reikėjo tiesiog laimingo atsitikimo, kad įsai pats mums prisistatytų drąsiai, atvirai ir nuosirdžiai, jog jis yra vienas iš mūsų ir toksai pasiryžęs būti. Taigi jis vienas iš tų, kuriuos mums labiausiai verta gerbti ir vertinti, nes jie kildami nesišalina savo tautos.

Kaip jau „Europos Lietuvyje“ buvo minėta, D. Britanijoje lietuvių bendruomenė turėjo progos su juo susieti ir ryšius Vasario 16 d. minėjime Londone, kai jis angliskai ir lietuviškai skaitė lietuvių rašytojų kūrinius tos dienos programoje.

Sis šviesiaplaukis jaunuolis buvo 11 metų, kai bolševikų plūdimas išvyjo jį su tėvais iš gimtųjų namų. Kilęs jis yra nuo Tauragės. Kartu su fronto stumimuisi ir Va karus Mikelaityčiai taip pat tolu nuo namų, o po karo gyveno įvairiose tremtinių stovyklose, daugiausia bene Oldenburge. Mies tas sukėlė jame patraukiamą dirbti teatre, vaidinti, ir Oldenburge pasisekė pabandyti. Dirbdamas jis Valstybiniame Dramos Teatre Oldenburge kartu studijavo vaidybą.

Ryšiai su teatru ir su tos rūšies svajonėmis laikinai nutrūko, kai jis 1949 m. su tėvais emigravo į Australiją, bet tiksliai trumpam. Greitai jam ir Australijoje pasiseka susieti ir ryšius su Sydney, Melbourne ir Brisbane teatrais ir vaidinti juose. Ten jis patenka ir į kelias filmas, šiek tiek dirba radijui. Kai po Australiją vėl grįžta į tėvų namus, anglų Old Vic teatras 1955 m. Jurgis Mikelaitytis gavo progos dirbti jame ir iš arti stebėti gerus aktorius. Kaip jis pats sako, jį žavi vaidyba Katherine Hepburn, Frevor Howard, Anna Magnani, jis brangina filmų statytojo Lia Kazan darbus.

1957 m. atvažiuo dirbti į Londoną ir nuo tada visiškai įsijungė į vaidybą.

Filmos, kuriose jam teko vaidinti, yra: „Jackpot“ (Carl Stock vaidmenyje), „Beyond the Curtain“ (Peter v. Seefeld), „Sea of Sand“ (vokiečių karininkas), „Operation Bullshine“ (vokiečių parašitūninkas), „Long Distance“ (čekų muitinės valdininkas), „Kill Her Gently“ (kalinys), „Whirlpool“ (vokiečių policininkas), „Carve Her Name With Pride“ (vokiečių karininkas), „Dangerous Exile“ (prancūzų aristokratas), „The One That Got Away“ (vokiečių karininkas).

Kaip matyti iš jam tenkančių vaidmenų, visose filmose jis vis svetimšalis, kitatautis. Tokius ne anglus jam yra tekę vaidinti

ir televizijai sirtose filmose („The Four Just Men“ — vokiečių kareivis, „Third Man“ — Rytų Vokietijos slaptasis agentas, „International Detective“ — austrų detektyvas, „O.S.S.“ — vokiečių karininkas). To kie vaidmenys jam tenka ir televizijos vaidiniuose. Theatre Royal Windsore yra vaidinęs „The little Hut“, yra bendradarbiavęs su „Radio Europa“, yra net vertęs filmų skirpus iš vokiečių į anglų kalbą.

KALĖDINIŲ ATVIRUČIŲ KONKURSAI

Adoption Committee for Aid to Displaced Persons (227 Edgware Road, London, W.2) skelbia 1960 metams kalėdinių atviručių konkursą su šiomis premijomis: I premija — DM200, II premija — DM100, III premija — DM50.

Konkurso sąlygos:

1. Konkurse gali dalyvauti tik užsieniečiai pabėgėliai Vokietijoje;
2. Projektai turi būti įteikti ne vėliau kaip iki 1960 m. gegužės 12 d. šiuo adresu: Secretary, Adoption Committee for Aid to Displaced Persons, 227 Edgware Rd. London W.2, England;
3. Projektai turi būti atlikti: a) baltam popieriui, b) rašalu arba plaktiniais dažais, c) dviejų spalvų, arba vienos spalvos sup juodu, spalvos turi būti ryškios; d) projektai negali būti didesni negu 9x20 cm. Atvirutė turi rėminti baltas laukas 2 cm. Tokiu būdu bendras atvirutės dydis bus 13x24 cm.
4. Temos pasirinkimas yra laisvas. Kiekvienas konkurso dalyvis gali įteikti ne daugiau kaip 5 projektus.
5. Projektus atrinks juri komisija;
6. Gautieji atviručių projektai ir jų produkcija pasilieka Adoption Committee galoje ir žinioje;
7. Konkurso rezultatai bus paskelbti birželio mėnesį;
8. Kiekvienas konkurso dalyvis gaus nedidelę piniginę dovaną.

MIRĖ ŽODYNŲ AUTORIUS LALIS-LELIS

(E) Panevėžyje vasario 17 d. mirė Antanas Lalis (Lelis), eidamas 87 metus. Jo gyvenimas buvo gana margas. Į Ameriką atvyko 1895 metais ir dirbo anglų kasyklose bei kitus darbus. Kurį laiką redagavo socialistinį laikraštį „Darbininkų viltį“. Trejetą metų po to išbuvo Šveicarijoje, lankydams Berno universitetą ir ruošdamas lietuvių-anglų ir anglų-lietuvių žodynus, kuriuos jam buvo užsakęs „Lietuvos“ leidėjas A. Olševskis. Grįžęs į Čikagą kurį laiką dirbo viename amerikiečių banke, paskiau perėjo į 1913 metais susiorganizavusią „Naujienu“ bendrovę, dirbo bendrovės sekretorium ir laikraščio bendradarbiu, vėliau redaktorius padėjėju. „Naujienuose“ išbuvo penkiolika metų (Lietuvos sovietiniai laikraščiai, aprašydami jo gyvenimą, visiškai nuslėpė tą laikotarpį). 1931 metais galutinai grįžo į Lietuvą, bet ir čia toliau darbos žodynų srityje. Dar verta pažymėti, kad, bolševikams atėjus į Lietuvą, Lalis buvo priverstas iš savo ūkio šapaluose pašalinti, jo namuose nebeliko nei baldų, nei inventoriaus. Tada persikėlė pas gimines, kur ir gyveno iki mirties.

MIRĖ PROF. K. ŠALKAUSKAS

Vasario 26 d. Lietuvoje mirė advokatas ir teisės profesorius Kazimieras Šalkauskas. Nepriklausomybės laikais jis dėstė civilinį procesą Lietuvos universitete. Advokato ir profesoriaus teisių fakultete jis ir dabar, nors tų darbų turinys buvo jau labai skirtingas. (LNA)

MIRĖ GEN. PEČIULIONIS

(E) Lietuvoje mirė gen. Motiejus Pečiulionis, 72 metų. Palaidotas Aukšt. Panevėžyje. 1945 metais buvo ištremitas į Vorkutą, iš kurios grįžo 1956 metais. Į amžiaus galą gyveno invalidų namuose.

KALBOTYROS LEIDINYS

Lietuvių Kalbos ir Literatūros institutas Vilniuje išleido „Lietuvių kalbotyros klausimų“ II knygą, kurioje yra 17 straipsnių lietuvių kalbos istorijos ir gramatikos klausimais. Viena iš straipsnių Morkūnas ir Sabaliauskas nagrinėja Neringos žvejų (kuršų) tarmę, šivickienę ir Vidugiris ramos apie kalbines lietuvių „salas“ Gudijoje ir apie tenai vartiktas tarmes, kuriose esą išsilikę senovinių lietuvių kalbos formų. (Kai kurios iš tų „salų“ yra Gudijai priekirtose Lietuvos žemėse). (LNA)

NAUJAS KARDINOLAS APIE LIETUVĄ

Kovo 4 d. Romos lietuviai pagrindinį tautos Globėją pagerbė šv. Kazimiero kolegijoje. Šventės išvakarėse jie patyrė malonią staigmeną, kad pakviestas kazimierinėms pamaldoms arkivyskupas Aloyzas Traglia paskelbtas kardinolu. Naujasis kardinolas šv. Mišių metu tarė nuosirdų žodį, iškeldamas Lietuvos vertę tautų šeimoje ir šv. Kazimiero reikšmę ypač lietuvių tautai praelyje, dabartyje bei ateityje. Pažymėtina, kad kard. A. Traglia, 24 metus išbuvęs atsakingose pareigose Romos Vikariate, pavirtimo eilę lietuviškų knygų spaudai, įšventino daugelį lietuvių kunigų, pravedė Dievo Tarnu arkiv. Jurgio Matulaičio. MIC, beatifikacijos bylą Romos Vikariate ir turėjo įvairių kitokių ryšių su lietuviais. Po kazimierinių pamaldų kardinolas pabuvojo su lietuviais.

SUOMIAI APIE MUS

Suomius stebina užsienio lietuvių veiklumas

„Karjalainen“ (Šiaurės Karelijos sostinės dienraštis), sausio 28 d. atsispausdino plačią užsienio lietuvių kultūrinės ir kitokios veiklos apžvalgą. Ypač pažymima Amerikos lietuvių, jų spaudos, organizacijų, leidyklų, parapilų ir kitų institucijų veiklumas. Užsienio lietuviai išvystę gyvą tautinę kultūrinę veiklą nepaisant to, kad jų tėvynė yra toli ir aklinai atskirta nuo jų.

Suomiai apie VLIKo veiklą ir Lietuvos laisvinimo kovą

„Helsingin Sanomat“ 45-me numeryje rašo apie Vliką, Lietuvos laisvinimo kovą, Eltos vykdomą darbą laisvajame pasaulyje ir lietuvių tautos viltį atgauti laisvę. Atspausdinta ir Vliko pirmininko dr. A. Trimako nuotrauka.

Kaip jau kitoje vietoje minėta, suomių spauda atsispausdino ir JAV užs. reikalų ministerio Herterio pareiškimą Lietuvos ir kitų Pabaltijo kraštų laisvės reikalui.

Tas pats dienraštis vasario 10 d. įsidėjo rašinį apie dail. Paulių Galaunę, ryšium su jo 70 metų sukaktim. (E)

NAUJA LIETUVISKOMIS TEMOMIS KNYGA ITALISKAI

Vasario 16 d. Romoje pasirodė Jolės Galofaro knyga „I Karmel per Siberia“ (Al Carmelo attraverso la Siberia). Tai vilniečio Juozo Kalinausko (1835-1907) permainingas audringo meto gyvenimas: nuo agronomijos studente į kapitonus, nuo 1863 metų sukiliolio ir karo ministro Vilniuje į tremtį Sibire ir kitur (1864-1874). Kadangi iš Rusijos nebeleista grįžti į Lietuvą, buvo į Lenkijoje, Paryžiuje, Austrijoje, kur įstojo į karmelitus, tapo kunigu ir veikliu dvasinės kultūros bei šventumo skleidėju. Išleido Vilniaus karmelitų kroniką ir kitus veikalus. Jo beatifikacijos byla yra eigoje.

Knyga, turinti 242 puslapių, parašyta istorinės Lietuvos dvasioje. Kai kur yra prie šingumų. Pvz., vienur Kalinauską vadina „lietuviu iš Vilniaus“ (15 psl.), kitur „Lietuvos lenku“ (26 psl.). Dar kitur pažymi: „Vilnius yra lietuviškas miestas, ir Kalinausko šeima yra lietuviška“ (28 psl.). Arba: „Lietuviai klausia, ar jų Kalinauskas bus iškeltas į altorių garbę“. Ir t.t. Skyriai pradėdami lietuviškų liaudies dainų posmais. Apskritai, leidinys lietuviškam reikalui pasitarnaus, kad ir ne visu šimtu nuo šimčių.

LENKAI NEPASIDUODA SOVIETINEI PROPAGANDAI APIE VILNIAUS UNIVERSITETĄ

(E) „Warmia i Mazury“ (Olsztyn) š.m. I numeryje per kelatų puslapių rašė apie Vilniaus universitetą, pateikiant plačią istorinę apžvalgą. Pažymimi trys istoriniai etapai: 380 metų nuo universiteto įkūrimo, 40 metų nuo jo atgaivinimo ir 15 pokariųjų metų. Idomu, kad lenkų žurnalas visiškai nekreipia dėmesio į sovietinius propagandos teigimus, kad universitetas po pirmojo karo buvęs atkurtas komunistų. Straipsnyje kritikuojamas ir lenkų valdymo meto elgesys su universitetu. Girdi, nuo caro Nikolajaus laikų nebuvę nė vieno atsitikimo, kad kariai, išbėgę į universitetą, sumusę profesorius kaip tai atsitikę lenkų valdymo laikais. Dar priklašama ano meto Vilniaus valdovams, kad jie skriaudę lietuvius, gudus, žydus studentus. Tarp kitko universitetas vadinamas „Vilniaus“, o ne „Vincio Kapsuko“.

Gavėnios mintis

Gavėnios metu Bažnyčios liturginės pamaldos visa savo rimtimi mums primena, kad gyvenimas teka kaip vanduo ir mes turime pasirengti jo pabaigai. Ši Bažnyčios išpėjimą primena kunigas, gavėnios pradžioje barstydama tikinčiųjų galvas pašventintais pelonais: „Atsimink, žmogau, kad dulkę esi ir į dulkes pavirsi“.

Bažnyčia nuolat išpėja, kad visuomet būdume, nes kiekvieną gali išstikti staigi mirtis ir gali nebelikti laiko atgailai ir susitaikymui su Dievu.

Šia gavėnios vedamąja mintimi Westminsterio arkivyskupas, kardinolas Williams Godfrey, išleido Ganytojišką Laišką, kuriame rašo:

Šiandieną dažnai girdime kalbant apie gerbūvį. Sakoma, kad dabar yra tokie geri laikai, kokių dar niekuomet nebuvo. Daug girdime apie aukso rezervus, aukštus atlyginimus, klestinčią pramonę, nuolat didėjančių automobilų skaičių gatvėse, vis kylantį gyvenimo lygį ir gerbūvį. Bet visa tai griežtai imant, tautos tik tada kyla, kai ne vien materialiskai, bet ir moraliskai žengia pirmyn. Reikia pripažinti, kad yra dar daug žmonių, kurie tvirtai laikosi tikėjimo, atlieka gerai religines pareigas ir duoda nuostabią šviesių krikščioniško gyvenimo pavyzdžių. Šio krašto žmonės yra giriami už dosnumą, kurį parodo, kad yra daromi atsišaukimai aukoti patekusiams ir nelaimėi ir vargą. Apskritai paėmus, žmonės yra kilnios širdies, gailėtingi ir rūpinasi, kad būtų vykdomas teisingumas, bet kartu pastebimas ir moralinis nuosmūkis, kuris netinkamai paveikslais, tam tikra literatūra, vaidinimais ir skelbimais teršia tautos gyvenimą ir sutepa gerą vardą.

Šiuo metu Anglijoje žmonės turi daugiau pinigų, kraštas padarė daug gero įvykusi rami socialinė revoliucija, bet gsdina moralinis smukimas. Arsenikas ir opiumas nėra laisvai par duodami tiems, kurie to norėtų. Už nusizen gimus toje srityje įstatymai uždeda sunkias baumas. Taip pat ir nuodai sielai turėtų būti lygiai ginami, saugojami ir šaliami. Toks draudimas nepakenktų žmonių laisvei ir garbei, o tik dar paukštintų. Kas yra nesvaru, tas žemina žmogaus vertę.

Joks žmogus, kaip žmogus, nepadarytų dvasinės pažangos, jei nesirūpintų savo siela, ir tai turi būti svarbiausias žmogaus rūpestis. Gavėnios atgalios metu prisiminkime Išganytojo išpėjimus ir pažadus Gerai praleista gavėnia atneš gausų Velykų Prisikėlimo džaugumą! Kun. P.D.

Pamaldos

- BRADFORD — kovo 20 d., 12.30 val.
- HALIFAX — kovo 20 d., 3 val. p.p.
- ROCHDALE — kovo 27 d., 11.30 val.

LENKAI DOMISI LIETUVIŲ DAILES DIRBINIAIS

(E) „Kurier Polski“ (Varšuva) sausio 19 d. laidoje aprašo kai kurių lietuvių skulptorių darbus ir duoda jų nuotraukas. Lenkų spaudoje pastarais metais vis dažniau užtikama rašinių apie lietuvių liaudies meną.

J. PAUKSTELIS

Pabudimas

Paėmusi suspaudė laišką delne, širdis pradėjo smarkiai tukseti: oi, Dievulėliau, mano! Dar labiau ji suspaudusi, išėjo į gatvę. Tik kurgi ji dabar? Paėjo truputį ir, pa galvojusi, kad su laišku rankoje gali ją kas pamatyti ir... suprasti, skubiai įdėjo jį į maldaknygę. Bet ružavas voko galas kyšojo ir iš maldaknygės. Tada ištraukė, iškiso jį į kišenę ir susijaudinusi dūmė gatvės viduriu. Paskui pagraibė kišenėje: Viešpatie — suglamžė! Perpus perlenktas!.. Kaip dabar jį tokį atiduos?

Ištraukė, atlenkė, ištiesino ir vėl įdėjo į maldaknygę. Nieko nebeliko, kaip tik greičiau dumti namo ir atiduoti laišką. Todėl, nė į bažnyčią daugiau nebeėjusi, išsiskubino. Juo greičiau skubėjo, plastavo, net šilo, juo labiau galvoje knietėjo: kažin, kas jam tą laišką parašė? Ar tik ne simpatija kokia? Viešpatie, jei būtų simpatija!.. Aš jau nežinau... O gal koks draugas parašė? Greitai ant pirštų suskaičiavo Valento draugus — nė vieno nebuvo, kuris galėtų jam parašyti. Tikriausiai kokia simpatija... Be reikalo tą laišką ir neša. Jei žinotų, kad taip, niekaip neneštų. Susustojo, išėmė laišką, pasižiūrėjo: ir užrašyta taip lygiai gražiai. Gal nuo simpatijos, gal ir ne nuo simpatijos?

Vėl įdėjo, skuba, skurna net knupdama.

Bet baisiai įdomu, širdis plaka: o jei nuo simpatijos?!

Ir vaizduojasi — laišką prirašytas pilnas gražių, mielių žodžių: mano mieliausias, brangiausias! Ir kas ypač įdomu, kad laiškė rašoma, tur būt, ir apie ją: tu nežiūrėk į tą baidyklę! Stora, tikra pundulė! Vėl sustojo, vėl išėmė laišką, pasižiūrėjo, pakrapštė nagiuoku: atrodo nelabai užklijuotas. Dar pakrapštė — ir atplyšo kraštėlis. O Jėzus — pradrėskė! Jis dabar tikrai pagalvos, kad ji norėjo atplėsti ir perskaityti.

Nusigando, norėtų eiti, bet kojos kažkaip neklauso. Stovi, žiūri į gražiai užrašytą voką. Ar taip — ar taip — šnibžda pagaliau sau. — Pradrėskto atiduoti jam negali!.. Paštininkas jos nepažįsta, o kas kitas nematė, kad ji tą laišką paėmė. Apsidairė, nuėjo už rugių, dar apsidairė, atsisėdo ant griovio krašto: Viešpatie, kaip baisu! Užkišo nykštį, kur buvo atsiklijavę, ir atplėšė. Voke ružavas, lygiai prirašytas popierius. O Dievo mano! Drebančiomis rankoms atlinkstė jį, skaito: „Mieliausias... Kaip gaila, kad... Bet tai nelemtas apsirinkimas. Baisiai noriu susifikti!.. Kaip smagu būtų, kaip malonu! Juk nepyksti — juk taip? O jei pyksti, tai nepyk. Ach, tos dienos, tie vakarai Skausgaliuose — niekad neužmir-

šiu! Vasarą tikrai pasimatysime. O dabar būk geras — parašyk“.

Juo toliau skaitė, juo labiau rankos drebojo, ir visa pradėjo drebėti. O kai baigė paskutiniui žodžiui „Irena“, laišką iškrito, akyse sumirguliavo — lyg kas pagaliu staugtų būtų smogęs jai per galvą.

Saulė jau ir pietuose, jau ir iš pietų išėjo, jau ir vakarus slenka, o Rožytė vis sėdi, vis taip pat nepakrutėdama. Ant skarelės krašto drugelis nusileidžia, rąžosi sparniukai, per kojas skruzdėlė bėginėja, o ji sėdi, nieko nematydama, nieko nejausdama — lyg būtų suakmenėjusi. Tik kai saulė jau artinosi prie laidos, nuo žemės, nuo rugių padvelkė drėgme, atsikėlė ir lėtai nusivirduliojo namo.

Namiškiai nustebo, kad Rožytė lyg visai nebe ta — lyg sumažėjusi, lyg priplota, o veidą, akis lyg kokia migla užkurtusi.

Morkuvienė pasižiūrėjo į dukterį ir apsidžiaugė širdyje: mat, ačiū Dievui, priėjo išpažinties — ir tuoj aiškus pasikeitimas. Matyt, atgaila/sunkia kunigas uždavė, priegriaudėjo, kad savo gimdytojų klausytų, kad širdies jiems neužduotų...

Rožytė nulindo kambariukan ir vėl ritėjo, tik dabar ne lovoje, o už krosnelės, kur tamsiau.

Dėdama ant stalo vakarienę, Morkuvienė pasuntė Marijoną:

— Sakyk Rožei, tegul eina valgyti. Šiandien ir taip visą dieną nevalgysiu.

Marijona tuoj nulėkė:

— Eik, širdelė, vakarienės.
Bet Rožytė: ne, nenorinti... visai nenorinti.

— Sako, kad nenori, — pranešė Marijona.

Nenor! Kas čia per nenoras?

Morkuvienė pati nuvirtavo į seklyčią.

— Eik valgyti!

Rožytė krūptelėjo ir nudūlino iš paskos. Bet valgymas buvo toks — kad pasėdėjo užstalėje, patamsyje, pasilaižė kaip katė ir vėl grįžo kambariukan.

Ar tik ne prie paties klebono bus priėjusi, — galvojo Morkuvienė. — Geros penenos gavo, kad tokia apsilbausiusi. Klebonas delnu neglosto. Ir gerai — ir reikia taip...

Kitą rytą, Rožytei tebegulint, Morkuvienė, įkišusi galvą į kambariuką, šūktelėjo:

— Galgi gana bus „švesti“? Laikas kosio nors darbo imtis!

Rožytė pasako kaip ripka, greitai užsitempė prastą suknelę, nuėjo į daržą ir ėmė kaupti kopūstus.

Morkuvienė pasižiūrėjo, kad dukte krupta, vėl apsidžiaugė: ačiū ponui Dievui — pagijo. Mat, sako, ir taip, ir taip — o vienok išpažinties gydo žmogų. Tik/bedieviai, bolševikai gali netikėti!..

Bet jai ir pagailo dukters: vienturtė ir ne kokio pusžemio — argi jai dabar dirbti samdinės ar padienės bobos darbus? O čia dar tokia silpnutė.

Nuėjo į daržą.

— Nei čia kaupk, nei ką. Pasakysiu Garbštienei, atėjusi ir apkaups.

Rožytė tuoj numetė kauptuką.

— Geriau darželio takus pagrečiuot. Mat, sako, teiravėsis apie tave Norgėlų Bajoriukas. Atvažiuos kokią dieną ir ras ta-

kiukus žole apžėlusius.

Rožytė vėl pasiėmė kauptuką ir skuba prie takų. Iš paskos nusekusi, motina vėl kalba (reikia mergaitę kuo nors pralinksinti):

— To Bajoriuko tėvas anamet Pasraujo staršina buvo — storas, nusipenėjęs, visada geltonoj lineikoje važinėdavo...

Dukte tyli — lyg ne jai būtų sakoma.

Motina nustaigojo prie tvoros, vieną kitą žolę išpėšė.

— O Valento vietoje pasamdžiau Garbštė Antaną, — toliau kalbėjo. — Valentas visai paklaiko, dykos duonos ieškodamas. Sako, važiuosias į miestą ponų išviečių valyti. Che-che-che...

Rožytė lyg krūptelėjo, lyg susigūžė, pasitraukė.

Morkuvienė nuėjo, neva nusiskubino sau, bet ir vėl tuoj grįžo. Dabar žiūri, kad dukte kapti kauptuku, bet tarytum nesavom raankom. Ir judesiai jos tartum nesavi, ir visa ji kaip nesava.

Iš vėžių išmušta, — pagalvojo Morkuvienė. — Kol vėl sugrįš. Bet jai lyg ir nudiegė per širdį...

Pietų, vakarienės valgyti Rožytė ėjo, vėl tik motinos liepiama. O pasilaižiusi, nurijsi kashn kitą, vėl lindo į kambariuką ir glūdėjo už krosnelės.

— Paklausk, tu moki, — tarė Morkuvienė Marijonai, — ar ji neserga, ar ko nors neskauda, kad tokia vis nesvaima ir valgyti nenori.

(Bus daugiau)

TARPTAUTINIS EUCHARISTINIS KONGRESAS

KAS YRA STATIO ORBIS?

Ten, kur Nemunas banguoja

Eucharistija yra graikiškas žodis ir reiškia dėkojimą. Eucharistijos šventinimas yra pati intymiausia ir sykiu iškilmingiausia katalikų Bažnyčios maldos ir Dievo pagarbavimo forma.

VIII.3 — Šiaurės kraštų diena (Skandinavijos katalikų susitikimas). VIII.3 — Visų Vincento draugijų posėdis. VIII.3 — Kat. skaučių susitikimas.

Mgr. Dr. Anton Lippe, išpildys Franz Schmidt oratoriją „Knyga su septyniais antspaudais“.

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau — Sirdį ver kaip yla: Numylėtoji mano vietoj Gyvena barzdyla.

KIENO MASINA?

Kai Michailas Malcevas iš „Naujojo gyvenimo“ kolūkio pirmininko tapo Stelmuzės tarybinio ūkio direktorium, jam pradėjo rodytis, kad jis atsisėdo į karaliaus sostą.

Popiežiaus sveikinimas

Generaliniam tarptautinio Eucharistinio kongreso sekretariatui popiežius Jonas XXIII yra atsiuntęs savo, dar niekur kitur nematytą nuotrauką su sveikinimais, skirtais E.K. dalyviams.

Kultūriniai parengimai

Kas kartą viešėjo Miunchene, tas žino, kad Miunchenas priklauso prie tų miestų, kurie labai mėgsta dailių meną, muziką ir dramos veikalus.

Parodos

Kačangi 37-tasis tarptautinis Eucharistinis kongresas pirmą kartą įvyks Bavarijoje, tad suprantamas ir bavarių užsimojimas parodyti kongreso dalyviams visa tai, ką per 1400 metų krikščioniškoji Bavarija yra davusi literatūrai, daili bei liaudies menui.

Tarptautiniai posėdžiai

- Eucharistinio kongreso Miunchene proga rengiama visa eilė tarptautinių susitikimų. Vieni jų įvyks pačiame Miunchene, kiti greituose miestuose, pagal šitokią planą: VII.23-VII.27 — Formuojanti Bažnyčios jėga naujoje Europoje (Centrinis Vokiečių Katalikų Komitetas).

- Muzikos mėgėjai galės pasiklausti liepos 30 d.: Arthur Honegger oratorijos „Karelius Dovydas“, kurią išpildys Miuncheno mokytojų choras; J.S. Bacho „Groses Menses“ ir H-moll, kurią atliks Miuncheno Bacho choras, diriguojamas prof. Richter.

AUSTRAI IR ITALAI NESUTARIA

PIETŲ TIROLIS — NESANTAUKOS ŽIDINYS

M. Musteikis (ELI)

Ir dėl teritorinių tarpusavio ginčų objektų sunku Vakarų Europai „susicementuoti“ prieš Sovietų Sąjungos grėsmę. Galutinai dar neužsibaigę ginčas dėl Kipro salos, pareikalavęs daug gyvybių ir net grėsis Šiaurės Atlanto Sąjungos irimui, o štai jau kuris laikas panašius nesutarimus turi ir Italija su Austrija dėl Pietų Tirolio.

vykusiu iš toliau. Tiroliciai jaučiasi lyg ir stumdomi, jaučia, kad italų kalba daugiau protėgiuojama.

Pietų Tirolio dabartinė padėtis

Pietų Tiroliu vadinama Italijos provincija Austrijos pasienyje, kurios gyventojų didžioji dalis yra vokiškos kultūros ir priklauso vokiškai kalbančiųjų grupei.

Neaiški žmogžudystė sustiprino politinę įtampą

Prie viso to nuotalkoms „įkaitinti“ daug prisidėjo viena žmogžudystė, įvykus 1956 metais. Vieną rugpjūčio vakarą viename restorane nuogerdami draugiškai linksminosi vietos keletas jaunuolių tiroliciečių nuo 18 iki 23 m. amžiaus kartu su dviem italais — muitinės policininkais.

Pagrindinės nesantaikos šaknys

Šitokias italų užmačius naujausia tiroliciai. Jie ypač jaudinasi, kai mato, kad Pietų Tirolyje vis daugiau atsiranda italų, at-

prie mašinėlės, kaip prie gyvo žmogaus. Tiesiog pavydėti ėmė. Ir kai kartą asmeniškai rūpėčiai jį privertė visam mėnesiui išvažiuoti, išsikvietė jis šoferį ir pareiškė:

- Eini atostogų.
- Ką jūs, direktoriau, juokaujate. Aš dar tik kelios dienos kaip dirbu...
- Tu eini atostogų, suprantai? Mašina nuvarė pas mane į namus, raktus atiduok žmonai.

Ir po to visą mėnesį niekas Zarasuose nematė raudonojo furgonėlio...

Atsitinka ir taip, kad pačiam direktoriui parūpsta prisėsti prie vairo. Tai būna tada, kai po šimto kito gramų nuotaika pagerėja. Ech, malonu tada prispausti akselatorių, kad viskas mirgėtų pro šalį!

Gaila buvo mašinos šoferiui Gurskiui. Ir jis surado drąsos pasakytį: — Daugiau jums vairo į rankas ne duosiu.

Ir išdrįsk pačiam direktoriui taip grubiai priekaištauti! — Elk lauk ir nebeįršk, — tik tiek sugėbėjo pasakyti pasipiktinęs Malcevas. O šoferio vietoj kitas atsirado.

Atsiranda nauji šoferiai, o naujų keleivių neatsiranda. Autofurgonas tarybiniam ūkyje būtų daug kur naudingas ir reikalingas. Bet jis užimtas direktoriaus ir direktoriens. Jis turi tikslų grafiką ir personalinius keleivius. Pagal tą grafiką jis per pus metų nuvažiuoja labai ilgą kelią.

I. Ivašauskas. P. Graščenko Iš „Tiesos“, 1960.I.14.

SALTA IR GILI ZIEMA LIETUVOJE

Po karštos vasaros žiema Lietuvoje šįmet irgi reikėsi labai aktyviai. Vasarą karščiai siekė Lietuvoje neįprasto aukščio — iki 32 ir net iki 37 laipsnių Celsijaus (nuo 90 iki 100 laipsnių F), o žiemą, jau gruodžio pradžioje, šaltis griebė iki -30 laipsnių C (apie -22 F). O vasario pabaigoje žiema pasirodė ir sniego gausumu: vasario 25 d. naktį Vilniuje sniego danga pastorėjo 32-iem centimetrais ir pasiekė 55 cm gylio.

TABAKO VARTOJIMAS

Rašo J. Gutauskas

Praeity metų „E.L.“ Nr. 49 apibūdinau alkoholio veikimą ir jo žalą organizmui. Šį kartą norėčiau tą pat atlikti dėl tabako. Šiandien narkotikai lyg būtų nuolatiniai žmogaus palydovai. Maža to: juodu ištuština žmogaus kišenę. Kas rūko ir geria — namo nepirks, o jei abu narkotikus vartoja besaikiškai, tai ir marškinių netenka.

sitaiko rūkytojams sulaukti net ilgo amžiaus. Rūkytas yra sausa destilacija — kailros veikiami sausi produktai virsta garais. Dalis nikotino suyra nuo karščio, dalis išgaruoja į orą, dalis susigeria ir nuorūka; galų gale apie 15 proc. bendrojo nikotino kiekio, kuris buvo papirose ar pypkėje, patenka su dūmais į burną.

Tabako rūkymas yra tikrai žalingas jaunimui ir gana greitai pakerta sveikatą. Su augusiais, kurie pamažu pripranta prie rūkymo, kartais jis pakenkia mažiau ir pa-

Europos Lietuvių Kronika

KALENDORIAUS REMEJAI

Už 1960 m. kalendorių vieton normalios 6 šil. kainos atsiuntė: B. Totoraitis 10 šil., J. Navickas 8 šil., J. Laucius 10 šil. Visiems nuoširdus aciu.

SIUNTINĖLIAI I LIETUVĄ

Britų Pašto taisyklių naujoje laidoje (1960 m. vasaris) sakoma, kad nuo dabar galima siųsti į Sovietų Sąjungą be maito iki dviejų svarų svorio paketėlius, pažymint „Small packet“ siuntinėlio viršutiniam kairiajame kampe ir užpildant Muitinės blankus (Green label and one non-adhesive form).

Siuntinėliai turi būti supakuoti tokia būdu, kad galima būtų lengvai atrišti (turtinui patikrinti). Jie gali būti siunčiami registruoti, bet ne apdrausti. Siuntėjo adresas taip pat turi būti nurodytas.

KOVOJUSIEMS DEL LAISVES

Sekmadienį, kovo 13 d., Londone prie Lenkų klubo rūmų, 55 Princes Gate, S.W.7, susirinko pavergtųjų Europos tautų atstovai ir kelių šimtų žmonių minia Vengrijos 1956 m. sukilimo paminėti. Rūmų sienoje buvo įmūrytas bronzinis bareljefas žuvusiems kovoję dėl laisvės.

Iškilnėse kalbėjo de Marfy Mantuano PET vardu, gen. V. Anders lenkų bendruomenės vardu, gen. L. Dalnoki Veress vengrų vardu, J. Šarvas vengrų sukilėlių vardu ir lordas Birdwood organizacinio komiteto vardu. Šiame komitete dalyvavo visų Rytų Europos tautų, jų tarpe ir lietuvių, atstovai. DBLS prisidėjo prie bareljefo pagaminimo išlaidų padengimo.

LONDONAS

DBLS CENTRO ŽINIOS

Kovo 12 d. išsiuntinėtas DBLS Valdybos aplinkraštis visų DBLS skyrių valdyboms. Šis aplinkraštis kalba apie DBLS suvažiavimą ir svarbesnius dienotvarkės punktus. Skyrių valdyboms su šiuo aplinkraščiu išsiuntinėta DBLS Suvažiavimo dienotvarkė ir pavyzdiniai pakvietimų visoms Anglijos ir Skotijos lietuvių organizacijoms, kviečiant jas dalyvauti DBLS Suvažiavime.

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad solidarumo mokesčio rinkimo reikalas neatidėliotinas. Paminėta, kad planingai veiklai yra žymiai geriau ir net būtina, jog lėšos būtų suteiktos metams prasidedant. Skyrių valdybos paprašytos imtis šiuo reikalu energingos iniciatyvos.

Refugee Year — Pabėgėlių Metai

Skyrių valdyboms su aplinkraščiu pasius ti aukų lapai. Tikimasi, kad jie padės rinkti aukas, kurios bus perduotos Refugee Year fondui. Aukų lapai turi būti gražinti Centrui ne vėliau kaip gegužės mėn. 15 d. Pabėgėlių Metai baigiasi liepos 1 d.

Centrinio DBLS Iždo revizija įvyks kovo 26 d., šeštadienį. Revizijos komisiją sudaro: A. Jaloveckas (Manchester), P. Duoba (London) ir V. Petrauskas (Corby).

DBLS Valdyba, įvertindama VILTIES sporto klubo veiklą garsinant lietuvių vardą sporto srityje, pasiūte padėkos laiška.

Aukos Vasario 16 Gimnazijai
Savaitės bėgyje gautos aukos gimnazijai paremti: DBLS Wolverhamptono Sk. — 30

PASKUBĖKITE

Mokesčių metai (Income Tax) baigiasi balandžio mėn. 1 d. Visi, kam už siuntinius Lietuvon pripažįstama mokesčių sumažinimas, gali tai atlikti, pasiųsdami siuntinius per TAZAB, Lietuvių Skyrių, kuris išduoda atitinkamus pažymėjimus Income Taxo įstaigoms apie per mus pasiųstus siuntinius Jūsų arti miesiems. Todėl siuntinių reikalais prašome visada kreiptis šiuo adresu:

TAZAB, Lietuvių Skyrius,
1, Ladbroke Gardens,
London, W.11.

sv., Preston Sk. 10 sv. 16 šil.

Sąjungos Valdyba šiomis dienomis jau gavo iš Anglijos Banko leidimą aukas persiųsti į Vokietiją.

Posėdžiai

DBLS Valdybos posėdis įvyko kovo 16 d., trečiadienį. Apie posėdyje apsvartytuosius klausimus bus pranešta sekančiame „EL“ numeryje. Centrinio Koordinacinio Pabėgėlių Komiteto posėdis įvyko kovo 14 d. Posėdyje dalyvavo Valdybos narys. Svarstyti pabėgėlių reikalai ryšium su Chruščiovo vizitu.

REKOLEKCIJOS

Šiais metais Londono Lietuvių Šv. Kazimiero bažnyčioje Gavėnios Rekolekcijas praves svečias iš Romos kun. Dr. Steponas Matulis, MIC, neseniai dalyvavęs istoriniame Romos Vyskupijos Sinode. Mūsų bažnyčioje rekolekcijos prasidės balandžio 7 d. — ketvirtadienį — 8 val. vak. Sekantys pamokslai: penktadienį 8 val., šeštadienį — 7 val., o po to klausoma išpažinčių. Rekolekcijų užbaigimas Verū sek. Suma 11 val. laiko ir pamokslą sako Rekolekcijų Vėdėjas. Rekolekcijų užbaigiamasis pamokslas vakare 7 val.

ISVYKO

Kun. A. Kazlauskas, Londono Lietuvių bažnyčios Rektorių, Vokietijos Lietuvių Sielovados Direktoriaus Tėvo A. Bernatino pakviestas, išvyko į Vokietiją pravesti Gavėnios Rekolekcijų įvairiose kolonijose. Kun. A. Kazlauskas grįš į Londoną dar prieš Vėlykas.

NAUJA VALDYBA

Pereitą savaitę parapijos salėje įvyko Šv. Onos Moterų D-jos metinis susirinkimas. Savo žodyje parapijos klebonas kun. Kazlauskas apžvelgė draugijos veiklą ir jos paramą ruošiamiems įvairiems minėjimams bei bažnyčiai. Į naują valdybą išrinktos: pirmininkė — Viktorija Puidokienė, sekretorė — Francis Senkuvienė ir kasininkė — Marija Vikanienė.

BRADFORDAS

KLUBO SUKAKTIES MINEJIMAS

Lietuvių Vyties Klubu Valdyba kovo 19 d., šeštadienį, 5 val. p.p., Klubu patalpose ruošia trejų metų klubo veiklos sukakties minėjimą.

Programoje: A. Giedraičio paskaita ir meninė „Atžalyno“ dalis. Po programos — užkandžiai ir alutis.

Dalyvauti kviečiami visi Anglijos lietuvių.

GLOUCESTER

MINEJIMAS

Nedidelis tautiečių būrelis paprastai minėjimus suruošiamie lietuviškų pamaldų proga, atvykus kapelionui. Taip ir ši kartą DBLS „sk.“ paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės šventę pereitą sekmdienį. Per lietuviškas pamaldas nesėdėjome tytomis, bet giedojome. Kelios mūsų tautietės turi pasigėrėtinais gražiais balsais! Po pamaldų parapijos mokyklos salėje kapelionas tarė šven tei pritaikytą žodį. Po to dar buvo aptarti bėgamieji reikalai, kai kurie pratęse lietuviškos spaudos prenumeratas, o P. Bielskis ir Tautos Fondui paaukoko svara.

WOLVERHAMPTONAS

SPORTAS

Vilties krepšinio komanda vėl uždirdo du puikius taškus lygoje, supliekdama Dudley BBC 67:41. Viltis žaidė labai gerai pirmajame kėlinyje, kuris baigėsi 40:14. Antrajame kėlinyje Viltis nuolat keičia žai

dėjus, duodama visiems pažaisti, o ir priešas žaidžia daug geriau. Antrasis kėlinys baigtas 27:27.

Viltis dabar yra antroje vietoje ir turi progos užimti pirmąją. Už Viltį žaidė: B. Viliūnas, V. Karnalavičius, A. Kietavičius, V. Kelmistraitis, S. Siemaszkiewicz, anglas J. Burden (15 metų, 6 pėdų ir 4 inčų), kurį Viltis irgi ištreniravo, žaidė labai gerai gynime.

Ši mišri Vilties komanda nuolat susilaukia gražių atsiliepiamų vietinėje spaudoje. Viltis ruošiasi visos Anglijos Intermediate taurės pusfinaliui, kuris įvyks kovo 27 d. Derby Rolls Royce salėje. Visų lietuvių moralinė parama reikalinga. Ruoškites ekskursijoms į Derby tam sekmadieniui!

P A D Ė K A

Vilties Sporto Klubu Valdyba dėkoja DBLS už gražų laišką, linkėjimus ir finansinę paramą — £10.00.

Sporto Klubu Valdyba

PRESTONAS

AUKOS VASARIO 16 GIMNAZIJAI

DBLS Prestonu skyriuje Vasario 16 Gimnazijai aukoko: po 1 svara B. Zinkevičius ir Ramonas, po 10 šil. J. Vaškėlis, V. Dajoras, J. Kontrimas, A. Kontrimas, J. Navackaitė, St. Survila, M. Valikonis, E. Ramonienė ir Macuras, 5 šil. Br. Barauskienė, 2 šil. K. Bilyk, Vl. Dzikaivičius paminklui statyti fondo likutis 3 sv. 7 šil. Iš viso 10 sv. 4 šil.

MANCHESTERIS

PASKAITA APIE MOKESCIŲ SISTEMĄ ANGLIJOJE

Kovo 19 d., šeštadienį, 6 val. p.p., Manchesterio Socialinio Klubu patalpose (121, Middleton Rd., Manchester 8) Alg. Pakalnis skaitys paskaitą Mokesčių sistema Anglijoje.

Vietos ir apylinkės lietuvių kviečiami dalyvauti.

Klubu Valdyba

VOKIETIJA

BAD ZWISCHENAHN

Vasario 16 minėjimas šioje apylinkėje buvo Vasario 20 d. Apylinkė plačiai išsi-mėčiusi, vienok apylinkės valdybos pirm-ninko P. Kazirskio veiklumo dėka, surasta galimybė privačiame Vitkaus bute surengti nors ir kuklų minėjimą. Susirinko didžio ji dalis šios apylinkės gyventojų. Pirm. P. Kazirskis priminė Lietuvos kūrimosi laiko tarpį, kviesdamas nepalūžti ir neprarasti vilties laisvei atgauti. Atsistojimu pagerbi savanariai kūrėjai, žuvę kariai bei šauliai, partizanai ir žuvusieji kovotojai ir da bar žūstantieji dėl tėvynės laisvės.

Perskaičius Vilkų atsišaukimą ir sugie-dojus Tautos himną, oficialioji dalis baig-ta. Vėliau sekė lietuviškos dainos, akordio nu pritariant Sakalauskui, ilgametis PLB Wehnen apylinkės valdybos narys Tomas Gružas patarė, kad čia išsibarstę lietuvių laikytųsi bendruomenėje ir kad net ir sun-kiose materialinėse sąlygose būdami užsi-mokėtų solidarumo mokesčių. Minėjimo me-tu kilo sumanymas Vasario 16 gimnazijai iš Apylinkės kasos paskirti 20 DM auką.

T.G.

AUKOS GIMNAZIJAI

Prekybininkas Henrikas Paulauskas, gyvenantis Schwetzingene, paaukoko gimna-zijai jos dešimtmečio proga 1.000 DM.

Anksčiau Hilfswerk der Evang. Kirche Baden-Karlsruhe paaukoko 3.000 DM, Stuttgarto Hilfswerk der Ev. Kirche Cent-ras — 2.000 DM, gimnazijos skoloms ap-mokėti.

Gimnazijos dešimtmečio proga Ev. Kir-chenleitung Hessen ir Nassau, Darmstadt paaukoko 500 DM per dek. Trautmann. Iš evangelikų bažnyntinių org. aukos yra gau-tos, rūpinantis PLP VK Tarybos nariui ir gimn. mokyti. Fr. Skėriui.

SIŪSKITE

SAVO SUPIRKTAS PREKES

SAVO ŠEIMOMS IR DRAUGAMS PER:

Wintrex & Co. Ltd.

60 & 64, PEMBROKE ROAD, LONDON, W.8.

WES. 0305/1255

Greitas ir garantuotas pristatymas

P.J. Glemža ir ponis Glemžienė paauko-jo gimnazijai ta pačia proga 100 DM, P.S. Blumchen, Bad Kreuznach, 100 DM, Lenkų kuopų kapel. kan. J. Janusz paaukoko gimnazijai 100 DM. 8591 LSCo Schwetzingeno inžinerijos kuopa paaukoko gimn. sa-lės dekoracijai 50 DM. Studentai Šežai — 50 DM ir leit. D. Skucas 20 DM ir daug kitų asmenų smulkesnėmis sumomis.

VIENO ŽMOGAUS INICIATYVA

Š.m. pradžioje J. Dūda, kuris gyvena V. Vokietijoje ir dirba anglų darbo kuopoje, sveikavosi pas savo sūnų Toronte. Jis šią atostogų progą išnaudojo pozityviam lietuviškam tikslui: Toronte jis surinko Vasario Gimnazijai 525 dol. aukų.

(Inf.)

ITALIJA

LIETUVIŲ DRAUGAS PASKIRTAS

ATSTOVU VOKIETIJOJE

Prel. Konradas Bafile, kuris prieš kiek laiko rūpinosi Vatikane Lietuvos bažnyti-niais reikalais, pakeltas tituliarinis arkivys kupu ir paskirtas Apaštalių Sosto nuncium į Vokietiją. Italijos Lietuvių Bendruome-nės Krašto Valdyba šia proga pasveikino nuncijų, išreikšdama padėką ir priminda-ma apie lietuvių tremtinius Vokietijoje.

AUSTRAI IR ITALAI NESUTARIA

(Atkelta iš 3 psl.)

mi atsiskirti nuo itališkos Triento provin-cijos. Italai čia įžiūri tirolečių pastangas (kurstant Austrijai) visiškai atsiskirti nuo Italijos ir prisijungti prie Austrijos; atsi-skyrimas nuo Triento būtų to tikslo tik pir-masis etapas.

Italai peskutiniu laiku lyg ir padarė nuo laidų; pabrėžtinai paskelbė, kad vokiečių kalba turi lygias teises su itališkąja visose Pietų Tirolio įstaigose, net teismuose, ir kad tie valdininkai, kurie moka abi kalbas, gaus premijas. Bet ar šito pakaks tirolečiams?

Didesnį pagrindą atoslūgiui padarė Ita-lijos ministeris pirmininkas Segni, pasiū-lydamas Austrijos min. pirm. Raab susitik-ti ir aptarti P. Tirolio klausimą žodžiu. Austrai šį pasiūlymą priėmė ir reiškia opt-imizmą, kad italai padarys nuolaidų.

Tik neatrodo, kad austrai patys suma-žintų savo reikalavimus. Tai patvirtina Austrijos užs. reik. ministerio Dr. Kreisky naujausios kelionės po įvairias Europos valstybių sostines ir drauge išreikštos pa-stangos rasti Austrijos siekiams (Pietų Ti-rolio atvilgiu) pritarėjų Londone, Paryžiu je, Bonnoje. Tos kelionės metu, besilanky-damas Londone vasario 9 d., min. Kreisky žurnalistams pareiškė, kad Austrija Pietų Tirolio klausimą tikrai iškels Jungtinėse Tautos artimiausios sesijos proga, jeigu iki tol Bozeno provincijai (P. Tirolui) ne-bus suteikta visiška autonomija.

Tačiau iš kitos pusės italai vargiai beda-rys tokias nuolaidas, kokių reikalauja aust-rai. Iš to išvada, jog atoslūgis yra tik lai-kinis.

PAIESKOJIMAI

JUSKA Antanas, sūnus Juozo, gimęs apie 1908 m., pats ar žinantieji apie jį pra-šom rašyti: Leonas Pernavas, 45, Ethel St., Oldham, Lancs., England.

KARASKA Jonas prašomas atsiliiepti: Bronius Kurtinaitis, „The Firs“, Seymour Court Rd., Marlow, Bucks.

VIESAS PAREISKIMAS

Bet kokie tvirtinimai apie Kostą Vileišį yra be pagrindo ir šiuo yra atšaukiami,
V. KAZAKAITIS

EUROPOS LIETUVIS —

LITHUANIAN WEEKLY.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
1, Ladbroke Gardens, London, W.11.
Tel. PARK 2470.

Redakcija rankraščius taisy ir trumpi-na savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22šil., atskiras numeris 1 šil.; dolo-rio kraštuose — 6 dol. metams.

Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmi-ninkai.

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470

BROWNEJONES

LIETUVIŲ SKYRIUS

1, Norfolk Place, London, W.2

Tel. PADDINGTON 2797

S K E L B I A —

4 ATSKIRUS SIUNTINIUS, KURIE SIUNČIAMI O R O PAŠTU — KURIŲ KAINOS ĮSKAITANT VISUS MOKESCIUS — KURIŲ GAVĖ-PASIEKIA LIETUVĄ PER 8-10 DIENAS —

- 1) 10 vilnonių šveicariškų skarelių, 31x31", gėlėtų, įv. spalvų £14.17.6
- 2) 10 vilnonių šveicariškų skarelių, 31x31", gėlėtų, įvairių spalvų, su k u t a i s aplink £16.15.6
- 3) 5 vilnonės šveicariškos skarelės, 31x31, gėlėtos, įvairių spalvų ir 5 vilnonės šveicariškos skarelės, 31x31, gėlėtos, įvairių spalvų, su k u t a i s aplink £15.15.0
- 4) 1 moteriškas rankinis laikrodėlis, šveicarų gamybos, 15 akmenų, double auksinis, antimagnetinis, ap valus ir 1 vyr. rankinis laikrodėlis, šveicarų gamybos, 15 akmenų antimagnetinis £13.10.0.